

การศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการ
ท่องเที่ยว และการบริการเชิงนวัตกรรมสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จากทัศนะของ
สถานประกอบการ

Marketing The Study of The Desired Competencies of Cooperative Education
Students in The Innovative Tourism and Hospitality Management Program at The
Thai-Nichi Institute of Technology, Based on The Perspectives of Entrepreneurs.

สุวราภรณ์ ไชยเกษมสานต์¹
Suwaraporn Chaikasemsan

Received: 10 August 2023; Revised: 24 August 2023; Accepted: 31 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จากทัศนะของสถานประกอบการ และเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ผลิตบ้นทิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างคือ สถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าไปฝึกสหกิจศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ ได้แก่ เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการ/หัวหน้างาน พนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล พนักงานที่ปรึกษาหรือผู้แทนของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 43 คน ใช้สถิติในการพรรณนาข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจากทัศนะของสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก สามารถจัดอันดับได้ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณาปัจจัยสมรรถนะทั้งหมด 6 ด้าน (60 ตัวแปร) ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) มีความสุภาพอ่อนโยนในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน 2) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ 3) ยึดมั่นจรรยาบรรณและเป็นมิตรกับผู้รับบริการ 4) มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 5) นักศึกษามีความซื่อสัตย์ สุจริต และสามารถจัดการปัญหาตามหลักปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, นักศึกษามีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีภาวะผู้นำ, แสดงความมีน้ำใจ เต็มใจให้บริการลูกค้า, มีความซื่อสัตย์สุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: สมรรถนะที่พึงประสงค์, สหกิจศึกษา, ทัศนะของสถานประกอบการ

¹ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น suwaraporn@tni.ac.th

Abstract

This research aims to study the desired competencies of cooperative education students majoring in the Innovative Tourism and Hospitality Management Program at the Thai-Nichi Institute of Technology, based on the perspectives of entrepreneurs. The results of this study will be used to develop the curriculum and teaching management in the university, to produce graduates who meet the needs of entrepreneurs. The sample group includes the entrepreneurs who accept cooperative education students for training. Data was collected through a questionnaire from various types of entrepreneurs, such as business owners/high-level executives, managers/supervisors, HR personnel, and advisors/mentors of cooperative education students majoring in the Innovative Tourism and Hospitality Management Program at the Thai-Nichi Institute of Technology. The research was conducted during the second semester of the academic year 2022, and the sample size was 43 individuals. The Statistical methods were used to analyze the data, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The study found that the desired competencies of cooperative education students majoring in the Innovative Tourism and Hospitality Management Program at the Thai-Nichi Institute of Technology, the competency ranking of the perspectives of entrepreneurs is highly regarded. The rankings are as follows: Ethics and Moral are ranked first, followed by Interpersonal Skills and Responsibility, and finally, Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills. When considering all 6 competencies (60 variables), the top 5 factors are: 1) Being polite and welcoming to guests, 2) Students have a positive attitude towards their profession and consistently behave well towards others, 3) Smiling and being friendly towards customers, 4) Having a sense of responsibility towards their assigned tasks, and 5) Students are honest and ethical, able to solve problems according to professional ethics and have a sense of responsibility for their duties. They also actively participate in activities, demonstrate leadership qualities, show empathy and willingness to serve customers, exhibit honesty and ethical behavior, and are able to work well with others.

Keywords: Desired Competencies, Cooperative Education, Perspectives of Entrepreneurs

1

¹ Lecturer, Tourism Management and Service Innovation, Thai-Nichi Institute of Technology.
Email: suwaraporn@tni.ac.th

บทนำ

การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554 - 2558 โดยกำหนดว่าจะต้องมีความเป็นพลวัตร (dynamic) ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบัณฑิตในอุดมคติไทย คือ การสร้างกรอบทิศทางของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามหลักสูตรการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิต และ ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา ควรมีดังนี้ 1) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมในการทำงานและมีขีดความสามารถ ในระดับสากล สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในสาขาอาชีพต่าง ๆ 2) มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก 3) มีความเป็นเลิศที่หลากหลาย (นวัตกรรม หัตถศิลป์ นวัตกรรม นวัตกรรม เล็กๆ เฉลิมชาติเมฆแดง และวัฒนา จินดาวัฒน์, 2563)

ระบบสหกิจศึกษา เป็นหนึ่งในแนวนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาได้จัดไว้ในหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาของสมาคมสหกิจศึกษาไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ นักศึกษาและสถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าปฏิบัติงาน (พาติศ คงโสมมา, 2555) โดยเห็นว่ นักศึกษาควรได้เรียนรู้ในวิชาชีพรจากประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการอย่างเป็นระบบ ก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาและออกไปประกอบวิชาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาทั้งในด้านเนื้อหาวิชาชีพ บุคลิกภาพและการวางตัว ทำให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ (เยาวพา ณ นคร และศักดิ์ชัย ศิริชัย, 2553)

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นมุ่งมั่นเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางวิชาการ และวิชาชีพเฉพาะทางชั้นสูง เพื่อเป็นแหล่งสร้างและพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี การบริหารจัดการที่ทันสมัยมีความเป็นเลิศทางวิชาการการประยุกต์และการเผยแพร่องค์ความรู้แก่สังคม ซึ่งในสภาวะปัจจุบันที่สภาพสังคมและทำงานมีการแข่งขันในด้านต่างๆสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันในตลาดแรงงานที่ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ดี มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายจ้าง ทำให้สถานศึกษาต้องเพิ่มกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเพิ่มทักษะและขีดความสามารถเพื่อการแข่งขันในตลาดแรงงาน ทางสถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่นได้ตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยมีเป้าหมายให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฯ เป็นผู้ที่ดีคนดี ทำเป็นตามแนวคิดของ Monodzukuri เป็นหลักการพัฒนาคนในภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติมีความทุ่มเทใจให้กับการสร้างสรรค์ผลงาน ที่มีคุณภาพและเข้าใจการทำงานตลอดทุกกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนสหกิจศึกษาใน หลักสูตรระดับปริญญาตรี เพื่อให้ นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพร้อมในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศูนย์สหกิจศึกษาและจัดหางานสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น จากทฤษฎีของสถานประกอบการ เพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ปรับเปลี่ยนไปหลังการระบาดของโรคโควิด-19 และผลจาก

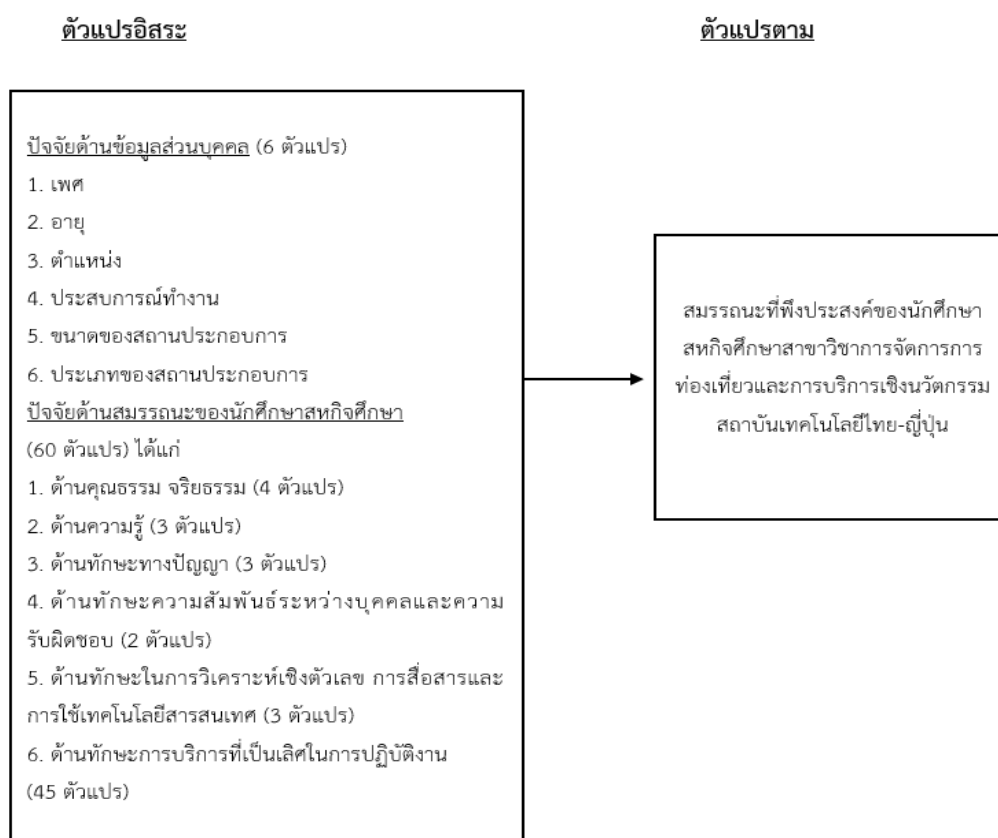
การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ทักษะด้านต่างๆไปใช้ในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยงและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จากทฤษฎีของสถานประกอบการ
2. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยการทบทวนวรรณกรรมจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) กำหนดตัวแปรตาม คือ สมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยงและการบริการเชิงนวัตกรรมสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และ 2) กำหนดตัวแปรอิสระ จำนวน 60 ตัวแปร ดังแสดงในภาพที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวในการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าไปฝึกสหกิจศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ ได้แก่ เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการ/หัวหน้างาน พนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล พนักงานที่ปรึกษาหรือผู้แทนของนักศึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงวัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 43 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสถานประกอบการ จำนวน 6 ข้อ โดยมีลักษณะของคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานประกอบการ และประเภทของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 ทรรศนะของสถานประกอบการที่มีต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงวัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 60 ข้อ การสร้างคำถามแบบอันตรภาคชั้น (Likert Scale) แบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ 1) ตัวแปรด้านคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 4 ข้อ 2) ตัวแปรด้านความรู้ จำนวน 3 ข้อ 3) ตัวแปรด้านทักษะทางปัญญา จำนวน 3 ข้อ 4) ตัวแปรด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำนวน 2 ข้อ 5) ตัวแปรด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ข้อ และ 6) ตัวแปรด้านทักษะการบริการที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน จำนวน 45 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ (คำถามปลายเปิด)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าไปฝึกสหกิจศึกษา ได้แก่ เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการ/หัวหน้างาน พนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคล พนักงานที่ปรึกษาหรือผู้แทนของนักศึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงวัฒนธรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 43 คน เก็บรวบรวมในระหว่างวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2566 – 17 มีนาคม 2566

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของสถานประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนทศนะของสถานประกอบการที่มีต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของสถานประกอบการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เป็นเพศหญิงจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และเพศชายมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 ดำรงตำแหน่งผู้จัดการ/หัวหน้างาน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 โดยมีประสบการณ์ทำงาน ระหว่าง 1- 3 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ในตำแหน่งงานปัจจุบัน สถานประกอบการมีขนาดกลาง (พนักงานระหว่าง 50 – 200 คน) จำนวน 16 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.2 และเป็นสถานประกอบการด้านธุรกิจที่พักแรม จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2

ส่วนที่ 2 ทรรศนะของสถานประกอบการที่มีต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากทรรศนะของสถานประกอบการที่มีต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ปัจจัยสมรรถนะทั้งหมด 6 ด้าน (60 ตัวแปร) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาใน 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. มีความสุภาพอ่อนโยนในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน ($\bar{X}$ = 4.46) 2. นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และการปฏิบัติตนที่ดีต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$ = 4.41) 3. ยึดมั่นเข้มแข็งและเป็นมิตรกับผู้รับบริการ ($\bar{X}$ = 4.34) 4. มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}$ = 4.30) 5. นักศึกษามีความซื่อสัตย์ สุจริต และสามารถจัดการปัญหาตามหลักปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, นักศึกษามีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีภาวะผู้นำ, แสดงความมั่นใจ เต็มใจให้บริการลูกค้า, มีความซื่อสัตย์สุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}$ = 4.27)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัยพิจารณาทรรศนะของสถานประกอบการที่มีต่อสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นโดยภาพรวม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาในภาพรวม

สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษา	Mean	S.D.	การแปลค่า	ลำดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.29	0.65	มากที่สุด	1
2. ด้านความรู้	3.89	0.67	มาก	5
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.96	0.87	มาก	4
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.16	0.74	มาก	2
5. ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.83	0.90	มาก	6
6. ด้านทักษะการบริการที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน	4.03	0.71	มาก	3
รวม	4.03	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นในภาพรวมพบว่า ทรรศนะของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีทรรศนะของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีทรรศนะของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ลำดับถัดมาด้านทักษะการบริการที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทรรศนะของผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$)

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจากทรรศนะของผู้ประกอบการเมื่อพิจารณาปัจจัยสมรรถนะทั้งหมด 6 ด้าน (60 ตัวแปร) ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) มีความสุภาพอ่อนโยนในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน 2) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ และการปฏิบัติตนที่ดีต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ 3) ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรกับผู้รับบริการ 4) มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 5) นักศึกษามีความซื่อสัตย์ สุจริต และสามารถจัดการปัญหาตามหลักปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ, นักศึกษามีความ

รับผิดชอบในหน้าที่ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และมีภาวะผู้นำ, แสดงความมีน้ำใจ เต็มใจให้บริการลูกค้า, มีความซื่อสัตย์สุจริต และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่นจากทรศนะของผู้ประกอบการพบว่า ทรศนะของสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก สามารถจัดอันดับได้ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นลำดับแรกอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุปผา ภิภพ สาคร บัวบาน และบุญเลิศ เด็กสงวน (2559) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถานประกอบการที่เข้าร่วมสหกิจศึกษา พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษาสหกิจศึกษา มีวินัย ซื่อสัตย์ ต่อตนเองและสังคม รู้หน้าที่ และจรรยาบรรณมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความซื่อสัตย์ซื่อสัตย์ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติดีทั้งกาย วาจาและใจ มีความพอเพียง มีวินัย เจตคติที่เหมาะสม มีจิตสาธารณะ เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสการดำเนินชีวิตที่ดีมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ความเข้าใจในหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเห็นคุณค่าของศิลปะธำรงรักษาวัฒนธรรมไทย และเข้าใจวัฒนธรรมนานาชาติ มีความรับผิดชอบในงานที่ทำอุทิศเวลาในการทำงาน อรพินทร สันติชัยนันต์ (2549) อธิบายว่า เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาให้มีระดับสูงขึ้น สถาบันอุดมศึกษาควรที่จะเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่ถูกต้องที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และจริยธรรมในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องการเตือนสติในการประกอบอาชีพของตนว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ สิ่งใดละเว้น สิ่งใดไม่ละเว้นถึงแม้ว่าจริยธรรมในปัจจุบันองค์กรจำเป็นต้องการให้พนักงานมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานมากขึ้น ดังนั้นพนักงานต้องทำความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าต่อไป (อนุชา ลาวงค์, 2557)

2) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวินันท์ การะเกษ (2556) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่า ศักยภาพ ของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร อยู่ในระดับมาก ซึ่งการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ดี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ หากบุคลากรมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานดีแล้ว ก็จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจ เกิดความรัก ความศรัทธา เสียสละ ทุ่มเทกำลังใจ กำลังใจ และกำลังสติปัญญาเพื่อหาทางปรับปรุงให้งานนั้นๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นไป (สุธิดา พานิชกิจโกศลกุล, 2556) และการส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ หรือการรับบุคคลเข้าร่วมทีมที่มีคุณลักษณะคล้ายกันก็ถือเป็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานได้ เมื่อพนักงานมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก็จะส่งผลต่อการ ทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย (กนกวรรณ ศรีทองสุข, 2559)

3) ด้านทักษะการบริการที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จริยา ตันติวรราชัย และ อนุชิต จันทโรทัย (2560) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว พบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สามารถทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย และผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ ดี

ฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์และคณะ (2562) อธิบายว่า มาตรฐานการบริการที่เป็นเลิศในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่หยิบสิ่งของลูกค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นมิตรกับผู้รับบริการใน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความมีน้ำใจ เต็มใจให้บริการลูกค้า และสามารถเก็บความลับของลูกค้าได้ดี ตามลำดับ ซึ่งบุคลากรด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ต้องมีใจรักในงานบริการ มีความรักในองค์กรและ เพื่อนร่วมงาน คิดบวกมองโลกในแง่ดีมีจิตอาสา ทำงานเป็นทีมได้มีความขยัน ซื่อสัตย์ อดทน รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา เสียสละ และมีส่วนร่วม (ชัยญา ตันสกุล และ กัญญามณ กาญจนาทวีกุล, 2563)

4) ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ จิงประวัติ (2560) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานในทัศนะของผู้บริหารสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีทัศนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงาน ด้านความรู้วิชาชีพและความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก บุคลากรด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการต้องมีทักษะการสื่อสารในงานทั้งการอ่าน การพูด และการเขียน การสื่อสารภาษาต่างประเทศ มีมนุษยสัมพันธ์ทำงานเป็นทีม มีไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีการวางแผนงาน คิดงานเป็นระบบ การเจรจาต่อรอง ศิลปะในการให้บริการ ภาวะความเป็นผู้นำ (ชัยญา ตันสกุล และ กัญญามณ กาญจนาทวีกุล, 2563) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเห็นว่าการทำงานด้านการท่องเที่ยว นั้น ย่อมเจออุปสรรคปัญหาต่างๆที่ต้องให้มีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา การมีปฏิภาณไหวพริบที่ดีจึงจำเป็นสำหรับการทำงานที่จะช่วยให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงด้วยดี (พัชรินทร์ จิงประวัติ, 2560)

5) ด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุปผา ภิกพ สาคร บัวบาน และ บุญเลิศ เต็กสงวน (2559) ศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถานประกอบการที่เข้าร่วมสหกิจศึกษา พบว่า ด้านความรู้ นักศึกษาสหกิจศึกษา สามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งหรือตามที่ได้รับมอบหมาย คือ การจัดประสบการณ์ให้กับนักศึกษาในระหว่างการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ นักศึกษาได้รับการปฏิบัติงานเสมือนเป็นพนักงานชั่วคราวเต็มเวลาของสถานประกอบการ มีการปฐมนิเทศ สอนงานและจัดให้นักศึกษาได้เห็นภาพรวมการดำเนินงานของสถานประกอบการ ตลอดจนกฎระเบียบ ข้อบังคับมีความสามารถในการวางแผนเพื่อพัฒนางาน สามารถให้คำปรึกษาด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ดีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความรอบรู้ในสาขาวิชาการและความรอบรู้ในสาขาวิชาชีพควรมีการอบรมเสริมทักษะเฉพาะที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของนักศึกษา ความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความสามารถในการบริหารจัดการและการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ทุกรายการในระดับมาก โดยชัยญา ตันสกุล และกัญญามณ กาญจนาทวีกุล (2563) อธิบายว่า ด้านความรู้ (Knowledge) ของบุคลากรด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ บุคลากรต้องมีความรู้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดในใบกำหนดหน้าที่งาน (Job Description) และความรู้ตามกรอบสมรรถนะอาเซียนต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประสบการณ์การทำงาน ความรู้รอบตัว อีกทั้งนักศึกษาย่อมมีความสามารถในการอธิบายหรือสื่อสาร การติดต่อประสานงาน การนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ (พัชรินทร์ จิงประวัติ, 2560)

6) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล (2564) ที่ศึกษาความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ซึ่งเบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, ณัฐวิทย์ พจนตันต์ (2559) อธิบายว่า ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ทำให้ทั่วทุกภูมิภาคของโลกสามารถติดต่อสื่อสารรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลาย ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเรียนรู้แหล่งข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่มีความหลากหลาย รวมถึงการเข้าถึงและการนำแหล่งข้อมูลสารสนเทศนั้นมาประยุกต์ใช้ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย สิ่งท้าทายในการพัฒนานักศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบ เพื่อให้นักศึกษาได้ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเตรียมพร้อมที่จะท้าทายจากกระแสโลก ดังนั้น นักศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้และการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ (Learning and Innovation Skills) หมั่นฝึกฝนพัฒนาตัวเองเรียนรู้ให้ เกิดทักษะเรียนโดยการปฏิบัติ (Learning By Doing) การคิดวิเคราะห์เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสื่อสาร และทักษะแห่งความร่วมมือ หรือเรียกง่าย ๆ ว่า 4C คือ Communication, Collaboration, Creativity และ Critical Thinking และที่ขาดไม่ได้คือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

แนวทางในการดำเนินการสหกิจศึกษา สำหรับการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ มีดังนี้

1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในงานที่ทำ อุทิศเวลาในการทำงาน และมียุติธรรมในการปฏิบัติงาน

2) ด้านความรู้ นักศึกษาสหกิจศึกษาจะต้องมีความรู้ในงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดในใบกำหนดหน้าที่งาน (Job Description) และความรู้ตามกรอบสมรรถนะอาเซียนต้องมีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทางด้านการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม และมีความสามารถในการอธิบายหรือสื่อสาร การติดต่อประสานงาน การนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน

3) ด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษาสหกิจศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรมต้องมีทักษะการสื่อสารในงานทั้งการอ่าน การพูด และการเขียน การสื่อสารภาษาต่างประเทศ มีการวางแผนงาน คิดงานเป็นระบบ มีไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ที่ดีจะช่วยให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงด้วยดี

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นต่อหน่วยงาน ส่งเสริมให้นักศึกษาสหกิจศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ดีและส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาศึกษาศึกษาที่มีการฝึกฝนพัฒนาตัวเองด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

6) ด้านทักษะการบริการที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน นักศึกษาศึกษาศึกษาต้องมีใจรักในงานบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจให้บริการลูกค้า เป็นมิตรกับผู้รับบริการ และสามารถเก็บความลับของลูกค้าได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรักในองค์กรและเพื่อนร่วมงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) วิธีการทั้งเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณเพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ศรีทองสุข. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนร่วมงานกับความสุขในการทำงานโดยมีความเชื่ออำนาจในการควบคุมภายในเป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จริยา ตันติวรราชัย และ อนุชิต จันทโรทัย. (2560). ที่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว. วารสารสารสนเทศ. 16(1), 27 – 36.
- ชัยญา ตันสกุล และ กัญญามน กาญจนหาวิกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวตามกรอบอาเซียนของสถานประกอบการเขตพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 6(2), 23 – 42.
- นันทพงศ์ หมีเหละหมั่น นรธสรพร เล็กสุ เณิมชาติเมฆแดง และวัฒนา จินดาวัฒน์. (2563). การใช้กิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตไทย. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 6(2), 559 – 567.
- บุปผา ภิกพ สาคร บัวบาน และบุญเลิศ เต็กสงวน. (2559). คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักศึกษาศึกษาของสถานประกอบการที่เข้าร่วมสหกิจศึกษา. วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. 10(1), 74 – 85.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชคุกวังค์ , วุฒิชัย เนียมเทศ และณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 3(2), 208 – 222.
- พัชรินทร์ จิงประวดี. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงานในทัศนะของผู้บริหารสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2(1), 11 – 21.
- พาทีศ คงโสมมา. (2555). สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตไทย. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 2(3), 18 – 24.

- เยาวพา ณ นคร และศักดิ์ชัย ศิริชัย. (2553). การสำรวจความต้องการของสถานประกอบการต่อการฝึกงานในระบบสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา. รายงานการวิจัยของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา.
- รวินันท์ การเกษ. (2556). ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์และคณะ. (2562). การศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการของประเทศไทย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สืบค้นจาก: <http://prp.trf.or.th/wp-content/uploads/2021/05/TSRI-Research-Brief-Year-10-Vol.07.pdf>.
- ศิริพร เจริญศรีวิริยะกุล. (2564). ความคาดหวังของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศูนย์สหกิจศึกษาและจัดหางานสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น. (2566). คู่มือสหกิจศึกษา. สืบค้นจาก: <https://coop.tni.ac.th/>.
- สุธิดา พานิชกิจโกศลกุล. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมฤทัย อยู่รอด. (2555). ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของพนักงานมหาวิทยาลัย (สายสนับสนุน) สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อนุชา ลาวงค์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมในองค์กรและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทร. (2550). สมรรถนะ (Competency). สืบค้นจาก: https://www.np.go.th/index/add_file/gPzHycYMon42007.pdf.
- อรพินทร สันติชัยอนันต์. (2549). การศึกษาคุณธรรมและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.